

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Cytowania w "Nowej Bibliotece. Usługi, technologie informacyjne i media" jako element komunikacji naukowej w świecie cyfrowym

Author: Marta Gawlik, Edyta Kosik

Citation style: Gawlik Marta, Kosik Edyta. (2017). Cytowania w "Nowej Bibliotece. Usługi, technologie informacyjne i media" jako element komunikacji naukowej w świecie cyfrowym. "Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy" (2017, nr 2, s. 95-109).

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

CYTOWANIA W „NOWEJ BIBLIOTECIE. USŁUGI, TECHNOLOGIE INFORMACYJNE I MEDIA” JAKO ELEMENT KOMUNIKACJI NAUKOWEJ W ŚWIECIE CYFROWYM

Komunikacja naukowa

Nauka odgrywa ważną rolę w życiu społeczeństwa, które dzięki niej odkrywa świat i ma możliwość dążenia do samorozwoju. Narzędziem, które pomaga społeczeństwu wiedzy poznawać ten świat jest komunikacja naukowa, która dzięki Internetowi ma szansę być jeszcze pełniejsza, pozwalając na dokładniejsze korzystanie ze zdobyczy świata nauki. Komunikacja naukowa, która może być definiowana jako „użycie odpowiednich umiejętności, mediów, czynności i dialogu, aby wywołać jedną lub więcej reakcji na naukę (świadomość, reakcje emocjonalne, zainteresowanie, opiniowanie, zrozumienie)” (Baranowski, 2012, s. 14), w świecie cyfrowym przybiera różne formy, m.in. są dostępne naukowe serwisy internetowe, prezentacje multimedialne, interaktywne wystawy, książki i czasopisma internetowe (ukazujące się tylko w formie elektronicznej, albo drukowanej i elektronicznej). Z kolei w środowisku naukowym komunikacja naukowa jest rozumiana jako: „autoryzowanie, publikowanie i użycie materiałów odnoszących się do badań naukowych w celu komunikowania wiedzy i ułatwiania badań w społeczności naukowej” (Baranowski, 2012, s. 16). Może odbywać się na dwóch obszarach – zewnętrznym (przedstawianie badań naukowych społeczeństwu) i wewnętrznym (porozumiewanie się ludzi nauki między sobą) (Baranowski, 2012, s. 14). Niezależnie od obszaru, komunikację tę można realizować na wielu płaszczyznach – tradycyjnie np. podczas spotkań konferencyjnych, ale także za pomocą różnego rodzaju mediów – telewizji, radia, a także Internetu.

¹ Uniwersytet Śląski w Katowicach, Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej; Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Centrum Informatyki Naukowej i Biblioteka Akademicka w Katowicach

² Uniwersytet Śląski w Katowicach, Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej

Open Access

Jednym z narzędzi komunikacji naukowej w świecie cyfrowym są czasopisma naukowe publikowane w Internecie w ramach koncepcji Open Access. Koncepcja ta zakłada otwarty dostęp do wiedzy, czyli publikowanie materiałów naukowych w sposób jak najbardziej dostępny dla odbiorców, często w formie bezpłatnej przy zachowaniu praw autorskich. Do źródeł określanych jako Open Access zwyczajowo zaliczane są materiały zamieszczane w otwartych repozytoriach internetowych oraz czasopismach elektronicznych (Szpringer, 2011, s. 34-36). W ramach ruchu Open Access można wyróżnić wiele inicjatyw m.in. Open Science, czyli ideę w ramach której podejmowane są inicjatywy zmierzające do otwarcia nauki i procesu badawczego nie tylko dla środowiska naukowego, ale wszystkich zainteresowanych. Można tu wymienić: blogi naukowe, fora dyskusyjne, „propozycje różnych stopni jawności procesu recenzji artykułów, udostępnianie narzędzi badawczych (zwłaszcza oprogramowania) oraz inne działania związane z samą nauką lub komunikacją w środowisku naukowym” (Kozierski i in., 2013, s. 5). Zasady Open Science zostały sformułowane w 2005 r. przez organizację Science Commons i należą do nich:

- 1) „Otwarty dostęp do literatury,
- 2) Otwarty dostęp do narzędzi badawczych,
- 3) Udostępnianie danych z badań w domenie publicznej,
- 4) Inwestycja w otwartą infrastrukturę” (Kozierski i in., 2013, s. 6).

Przykładem czasopisma, które ukazuje się poza formą drukowaną także w trybie dostępu Open Access i częściowy Open Access jest pismo Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach „Nowa Biblioteka. Usługi, Technologie Informacyjne i Media”. Materiał badawczy dla artykułu stanowią zasoby udostępniane na zasadach otwartego dostępu, czyli numery wydane od 2010 do 2015 r.³ Analizie poddano szczególnie komponent komunikacji naukowej, jakim są cytowania.

Cytowania w komunikacji naukowej

Cytowania można zaliczyć do najważniejszych mierników jakości publikacji naukowej w wielu dyscyplinach naukowych (Miszczak, 2005, s. 2). Są uznawane za szczególny rodzaj komunikacji naukowej, gdyż:

- ukazują obieg informacji pomiędzy twórcą publikacji a odbiorcą,
- informują o innych publikacjach z zakresu poruszanej przez autora tematyki, które mogą zainteresować odbiorcę,
- można je analizować pod względem jakościowym i ilościowym.

³ Numery z roku 2016 dostępne są w bazie CEJSH: <http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.cejsh-553899aa-a444-4a09-af4b-0f831b69e20a>

Cytowania mają dwie funkcje w komunikacji naukowej: informują o związku danej publikacji z publikacjami powstałymi wcześniej oraz przedstawiają jej autora jednocześnie jako odbiorcę i nadawcę komunikatu naukowego (Stefaniak, 2002, s. 25). Analiza cytowań pozwala zbadać obieg informacji pomiędzy „autorami publikacji, źródłami informacji oraz dziedzinami wiedzy”. Daje także możliwość zaobserwowania w jakim stanie i na jakim poziomie rozwoju znajduje się nauka (Stefaniak, 2002, s. 27).

„Nowa Biblioteka”

„Nowa Biblioteka. Usługi, Technologie Informacyjne i Media” ukazuje się od 1998 r., jednak po roku 2001 nastąpiła przerwa w publikowaniu numerów. Czasopismo wznowiło swoją działalność w 2010 r., wówczas też zmieniło nazwę na „Nowa Biblioteka. Zeszyty Monograficzne Koła Naukowego Bibliotekoznawców Uniwersytetu Śląskiego” i do 2014 r. było wydawane przez Koło jako półrocznik, będąc tym samym jednym z dwóch periodyków, obok „In Credo”, ukazujących się właśnie pod patronatem kół (Gawinek, Gawlik, 2017, w druku). Pod obecną nazwą czasopismo było publikowane w roku 2015 w trybie kwartalnym nadal przez koło studenckie. Od 2016 r. pieczę nad periodykiem objął Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego, a wydawcą zostało Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. „Nowa Biblioteka” od roku 2013 jest rejestrowana na liście czasopism punktowanych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (Część B). Liczba przyznawanych punktów za publikację w czasopiśmie w 2013 i 2014 r. wynosiła dwa, a od roku 2015 – cztery (Arianta). Periodyk oraz autorzy w nim publikujący indeksowani są w wielu bazach danych, m.in. takich jak: Arianta, BazHum, CEJSH – The Central European Journal of Social Sciences and Humanities, CEEOL – Central and Eastern European Online Library, CYTBIN, Index Copernicus Journals Master List, LISA – Library and Information Science Abstracts, PBN – Polska Bibliografia Naukowa, Polska Bibliografia Bibliologiczna, Polska Bibliografia Literacka, Zeitschriftendatenbank (ZDB), Elektronische Zeitschriftenbibliothek (Arianta; Nowa Biblioteka).

Analiza cytowań „Nowej Biblioteki”

Analizie poddano 13 tomów pisma wydawanych w trybie Open Access od 2010 do 2015 r. łącznie. Liczba publikacji w rocznikach jest zmienna, przy średniej ok. 17 artykułów na jeden tom (zob. tab. 1). Periodyk od momentu ukazywania się wielokrotnie zmieniał strukturę z podziałem na określone sekcje, przy czym w badanym okresie zarejestrowano osiem działów, z których najliczniejszymi są: artykuły i komunikaty, sprawozdania i recenzje. Analizą objęto wszystkie publikacje, tj. 224, i przeanalizowano cytowania niezależnie od działu.

Tabela 1. Zestawienie działów pisma „Nowa Biblioteka”

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	SUMA
Artykuły i komunikaty	7	14	26	12	23	20	102
Sprawozdania	2	9	10	16	13	22	72
Recenzje i omówienia	3	4	2	6	2	8	25
Materiały	1	1	1	3	2	2	10
Wydarzenia	1	2	2	2	1		8
Prace drobne						5	5
Od redakcji		1					1
Wstęp Praktyka						1	1
SUMA	14	31	41	39	41	58	224

Źródło: opracowanie własne

Na 224 publikacje 149 miało bibliografię załącznikową, będącą przedmiotem analizy. Materiał badawczy wynosił ponad 2 370 cytowań, co oznacza, że na jedną publikację przypadało średnio ok. 16 cytowań. Autorzy najczęściej przywoływali do 32 cytowań w jednym artykule. Najwięcej, bo 68 publikacji miało od 1 do 10 źródeł, 43 publikacje zawierały od 11 do 21 źródeł, a 24 publikacje od 22 do 32 źródeł. Badanie wykazało także, że dwie publikacje obejmowały od 121 do 131 cytowań, tym samym były najobszerniejszymi bibliografiami załącznikowymi w badanym okresie (zob. tab. 2). Liczba wykorzystanych źródeł jest zmienna i uzależniona od materiału opublikowanego w poszczególnych działach na przestrzeni pięciu lat liczby opublikowanego materiału, przy czym najwięcej cytowań odnotowano w tomie drugim z 2010 r., a najmniej w tomie drugim z 2013 r., przy średniej ok. 182 cytowań na tom.

Analiza cech formalnych cytowań

Cytowania przeanalizowano pod względem typu dokumentu (zob. tab. 3), wśród których wyróżniono takie rodzaje jak: wydawnictwa zwarte (w tym również rozdziały), wydawnictwa ciągłe oraz artykuły z czasopism, rękopisy, akty i ustawy, strony internetowe i inne. Autorzy piszący do „Nowej Biblioteki” najczęściej korzystają z książek (804 cytowań), stron

Tabela 2. Liczba cytowań w artykułach

Liczba cytowań	Liczba artykułów
1-10	68
11-21	43
22-32	24
33-43	7
44-54	2
55-65	2
66-76	1
77-87	0
88-98	0
99-109	0
110-120	0
121-131	2
SUMA	149

Źródło: opracowanie własne

internetowych (742 cytowań) oraz czasopism (694 cytowań). Rzadziej natomiast powołują się na akty prawne czy inne dokumenty takie jak protokoły, sprawozdania, czy materiały audio i wideowizualne. Wśród wydawnictw zwartych odnotowano prace autorskie, zbiorowe, niesamoistne części książek oraz wydawnictwa informacyjne, wśród źródeł elektronicznych dominują blogi i serwisy bibliotekarskie, strony bibliotek oraz uczelni wyższych, a także bazy danych i biblioteki cyfrowe. Pozostałe typy dokumentów, takie jak akty i ustawy oraz rękopisy i inne, stanowiły mniejszą część cytowanych źródeł. Najliczniejsze w tej grupie były rękopisy, których odnotowano 49. Badając zasięg językowy odnotowano, że cytujący powoływali się na źródła wydane w 13 językach, takich jak: angielski, czeski, fiński, francuski, grecki, hiszpański, litewski, niemiecki, polski, rosyjski, słowacki, węgierski oraz włoski. Dominującym językiem jest polski, i stanowi ok. 77% cytowań, następnie angielski ok. 11% oraz niemiecki 7%.

Dokonano także analizy proveniencji zarejestrowanych źródeł, przede wszystkim wydawnictw zwartych z uwagi na możliwość ustalenia miejsca

wydania danej pozycji, co jest utrudnione w przypadku źródeł elektronicznych i wydawnictw ciągłych zmieniających niejednokrotnie redakcję. Proweniencja odnotowanych cytowań obejmuje 81 miast, głównie są to oficyny wydawnicze mieszczące się na terenie kraju, a następnie innych państw jak Niemcy, Ukraina czy Wielka Brytania. Mniej licznie zarejestrowano miasta Ameryki Północnej i Południowej oraz Azji. Najczęściej cytowano dokumenty wydane w Warszawie (359 poz.), Katowicach (126 poz.), Krakowie (118 poz.), Wrocławiu (49 poz.), Łodzi i Poznaniu (po 29 poz.), Lublinie i Toruniu (po 10 poz.), Gdańsku i Opolu (po 8 poz.) oraz Szczecinie (7 poz.). Wśród pozostałych polskich miast wyróżnić można: Białystok, Kielce, Częstochowę, Gliwice, Rzeszów, Bielsko-Białą, Olsztyn, Radom, Bydgoszcz, Gdynię, Tychy i inne o mniejszym odsetku. Poza granicami kraju najczęściej powoływano się na materiały wydawane w: Berlinie, Lwowie i Würzburgu (po 6 poz.), Nowym Jorku (5 poz.), Atenach, Londynie, Oxfordzie i Pradze (po 4 poz.). Odnotowano także inne miasta o mniejszej częstotliwości występowania, jak np.: Madryt, Amsterdam, Florencja, Lipsk, Opawa, Santa Barbara, Wiedeń, Bruksela, Frankfurt, Kolonia, Moskwa, Paryż czy Wilno.

Cytowane artykuły pochodzą z 234 wydawnictw ciągłych, w tym 65 tytuły są czasopismami zagranicznymi. Najczęściej cytowanymi periody-

Tabela 3. Typy dokumentów cytowanych w „Nowej Bibliotece”

Rodzaj dokumentu	Język	Liczba
I	II	III
Wydawnictwa zwarte		804
	angielski	35
	czeski	5
	francuski	1
	hiszpański	4
	niemiecki	18
	polski	740
	słowacki	1
		694
Wydawnictwa ciągłe	angielski	75
	czeski	7
	francuski	5
	hiszpański	8
	niemiecki	39
	polski	551
	rosyjski	5
	słowacki	4

I	II	III
		742
Źródła elektroniczne	angielski	145
	czeski	7
	fiński	5
	francuski	3
	grecki	1
	hiszpański	6
	litewski	2
	niemiecki	113
	polski	412
	słowacki	7
	węgierski	2
	włoski	39
Akty/ustawy itp.		37
	niemiecki	1
	polski	32
	słowacki	4
Rękopisy		49
	polski	49
Inne (protokoły, sprawozdania, wideo, audio itp.)		47
	hiszpański	1
	niemiecki	1
	polski	45
Suma		2373

Źródło: opracowanie własne

kami jest „Życie Podkarpackie” (66 poz.) oraz „Życie Przemyskie” (55 poz.). Na tytuły te powoływał się Maciej Waltoś w artykule *Problematyka książki na łamach „Życia Przemyskiego” i „Życia Podkarpackiego” w latach 1981-2009* który podał szczegółową bibliografię załącznikową, jedną z obszerniejszych w „Nowej Bibliotece”, co spowodowało tak wysoką pozycję tych czasopism w rankingu. Przede wszystkim cytowano artykuły publikowane na łamach bibliotekarskich czasopism naukowych, takich jak: „Przegląd Piśmiennictwa o Książce” (53 poz.), „Bibliotekarz” (24 poz.), „EBIB. Elektroniczny Biuletyn Informacyjny Bibliotekarzy” (23 poz.), „Przegląd Biblioteczny” (16 poz.), „Studia Wrocławskie” (16 poz.), „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” (16 poz.). Dodatkowo, autorzy powoływali się na: „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” (13 poz.), „Studia Warmińskie” (13 poz.), „Studia Pelplińskie” (11 poz.), „Poradnik Bibliotekarza” (10 poz.), „Studia Gnesnensia” (9 poz.), „Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicz-

nej” (7 poz.), „Przegląd Oświatowy” (7 poz.), „Roczniki Biblioteczne” (7 poz.), „Częstochowskie Studia Teologiczne” (6 poz.), „Zeszyty Prasoznawcze” (6 poz.), „Bibliotheca Nostra” (5 poz.), „Colloquium Salutis. Wrocławskie Studia Teologiczne” (5 poz.), „Marketing w Praktyce” (5 poz.), „Perspectiva. Legnickie Studia Teologiczno-Historyczne” (5 poz.), „Studia Bibliologiczne” (5 poz.), „Studia Teologiczne. Białystok-Drohiczyń-Łomża” (5 poz.) i inne. Wśród zagranicznych wydawnictw ciągłych dominują anglojęzyczne, niemieckojęzyczne i hiszpańskojęzyczne periodyki. Najczęściej w badaniach wykorzystywano „Journal of the American Society for Information Science and Technology” (5 poz.), „Library Journal” (5 poz.), „Bibliothek. Information. Technologie. Online” (4 poz.), „Dialog mit Bibliotheken” (3 poz.) oraz „Público” (3 poz.).

Dokonano również analizy chronologicznej najczęściej cytowanych źródeł, czyli wydawnictw zwartych i ciągłych oraz stron internetowych, gdzie za datę przyjmowano rok dostępu zamieszczony w publikacji (tab. 4). Zasięg chronologiczny dokumentów wynosi 442 lata, tj. od 1573 do 2015 r. Najczęściej powoływano się na źródła wydane między 2013 a 2015 r., co wynosi ok. 24% badanych dokumentów oraz między 2010 a 2012 r., co wynosi ok. 19%. Najrzadziej cytowano dokumenty liczące 57 lat i więcej. Największa liczba cytowań wydawnictw zwartych oraz ciągłych przypada na lata 1992-1996 i wynosi 13%, zauważyć można, że na przestrzeni kolejnych lat stopień odwoływania się do tego typu materiałów maleje na rzecz źródeł elektronicznych. Analiza zasięgu chronologicznego pokazuje rosnące wykorzystanie zasobów Internetu w pracach badaczy, które w ostatnich latach znacząco dominuje wśród wszystkich cytowań.

Analiza rzeczowa cytowań

Do badania analizy formalnej wszystkich cytowanych źródeł wykorzystano Uniwersalną Klasyfikację Dziesiętną, przyporządkowano każdemu cytowaniu odpowiedni symbol klasyfikacyjny (tab. 5). Najliczniejszym działem jest „Dział ogólny” (tab. 6), do którego zakwalifikowano prawie 68% wszystkich badanych dokumentów, najczęściej powoływano się na źródła z zakresu bibliotekarstwa i bibliotekoznawstwa (743 poz.), następnie czytelnictwa (168 poz.) oraz prasoznawstwa (143 poz.). Poza tym, autorzy często cytowali publikacje dotyczące szeroko rozumianej technologii informacyjnej, jak: bazy danych (44 poz.), Internet (73 poz.) czy serwisy internetowe (15 poz.), oraz innych dziedzin, jak: bibliofilstwo (45 poz.), bibliografia (57 poz.), bibliologia (62 poz.). Często przywoływano także cytowania dotyczące muzeów oraz ich zbiorów i działalności (43 poz.). Ponad 10% cytowanych publikacji przyporządkowano do działu 3. „Nauki społeczne. Prawo. Administracja”. Autorzy powoływali się na źródła z dziedziny prawa, marketingu, socjologii, pedagogiki, a także często odnosili się do tematyki

Tabela 4. Zasięg chronologiczny najczęściej cytowanych źródeł

Wiek cytowanych publikacji	Wydawnictwa ciągłe	Wydawnictwa zwarte	Strony internetowe	SUMA	Procent
0-2	39	35	474	548	24%
3-5	68	85	265	418	19%
6-8	99	123	3	225	10%
9-13	148	139		287	13%
14-18	48	80		128	6%
19-23	32	50		82	4%
24-34	91	71		162	7%
35-45	39	78		117	5%
46-56	58	43		101	5%
57-77	26	21		47	2%
78-98	21	34		55	2%
99-119	12	10		22	1%
120+	13	35		48	2%
SUMA	694	804	742	2240	100%

Źródło: opracowanie własne

edukacji i oświaty, w tym szkolnictwa wyższego. Cytujący wykorzystywali także źródła działu 9. „Archeologia. Prehistoria. Geografia. Biografie. Historia” stanowiącego ok. 9% badanego zbioru oraz działu 8. „Językoznawstwo. Nauka o literaturze. Literatura piękna” stanowiącego ok. 7%. Najrzadziej odwoływano się do tematyki działu 2. „Religia. Teologia” oraz działu 5. „Matematyka. Nauki przyrodnicze”.

W „Nowej Bibliotece» powoływano się na dzieła 1 258 autorów publikujących zarówno w wydawnictwach zwartych jak i ciągłych. Z obszaru bibliotekoznawstwa i informacji naukowej najczęściej cytowano publikacje autorstwa Jacka Wojciechowskiego (20 cyt.) takie jak: *Biblioteka w komunikacji publicznej* (Warszawa 2000) *Bibliotekarstwo. Kontynuacje i zmiany* (Kraków 2001), *Czytelnictwo* (Kraków 1999), *Marketing w bibliotece* (Warszawa 1993), *Organizacja i zarządzanie w bibliotekach* (Warszawa, Kraków

Tabela 5. Zakres tematyczny cytowań według UKD

Dział główny	Procent
0 Dział ogólny	67,6%
1 Filozofia. Psychologia	0,8%
2 Religia. Teologia	0,3%
3 Nauki społeczne. Prawo. Administracja	10,5%
5 Matematyka. Nauki przyrodnicze	0,3%
6 Nauki stosowane. Medycyna. Nauki techniczne. Rolnictwo	3,4%
7 Sztuka. Rozrywki. Sport	0,9%
8 Językoznawstwo. Nauka o literaturze. Literatura piękna	7,2%
9 Archeologia. Prehistoria. Geografia. Biografie. Historia	8,9%
SUMA	100%

Źródło: opracowanie własne

1997), *Podstawy pracy z czytelnikiem* (Warszawa 1991), *Praca z użytkownikiem w bibliotece* (Warszawa 2000) oraz artykuły zamieszczone w „Bibliotekarzu” i „Przeglądzie Bibliotecznym”. Poza tym, cytowano również pozycje Marzeny Świgoń (19 cyt.), chociaż w większości były to artykuły zamieszczone w takich wydawnictwach ciągłych jak: „Bibliotekarz” i „Przegląd Biblioteczny”, „Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej”, „Zagadnienia Informacji Naukowej” oraz „Aslib Proceedings”. W badanym okresie zarejestrowano także odwołania do prac Zofii Stasiewskiej (15 cyt.), Elżbiety Słodkowskiej (9 cyt.) oraz Ewy Suchodolskiej (7 cyt.) i wszystkie pochodzą z „Przeglądu Piśmiennictwa o Książce”. Odnotowano również cytowania artykułów autorstwa Bogumiły Warzachowskiej (9 cyt.) zamieszczone w „Śląskich Studiach Historyczno-Teologicznych” i „Fidesie. Biuletynie Bibliotek Kościelnych”. Od 2010 do 2015 r. powoływano się także na wydawnictwa zwarte Joanny Papuzińskiej (8 cyt.), np.: *Czytania domowe, Dziecięce spotkania z literaturą czy Inicjacje literackie. Problemy pierwszych kontaktów dziecka z książką* oraz *Bibliografię polską* Karola Estreichera (8 cyt.). Wysoką pozycję zajęły także Katarzyna Wolff (8 cyt.) oraz Grażyna Straus (7 cyt.), często odnoszono się do tych publikacji, których autorami były obie badaczki jak: *Czytanie, kupowanie, surfowanie. Społeczny zasięg książki w Polsce w 2006 roku, Czytanie, kupowanie, wypoc...*

Tabela 6. Szczegółowa analiza działu 0 „Dział ogólny”

Symbol klasyfikacji	Nazwa symbolu	Liczba	Procent
0/9(059)	Almanachy. Kalendarze o zakresie ogólnym	12	0,7%
001.31	Promocja nauki i wiedzy	15	0,9%
001.32	Instytuty naukowe, uczeni, towarzystwa naukowe	27	1,7%
001.4	Terminologia naukowa	6	0,4%
001.92	Upowszechnianie wiedzy. Popularyzacja	10	0,6%
002.2	Bibliologia. Książka w ogólności	62	3,9%
004.6	Dane. Bazy danych	44	2,7%
004.738.5	Internet	73	4,5%
004.775	Serwisy internetowe	15	0,9%
005	Zarządzanie	27	1,7%
005.57	Prezentacja. Informowanie. Komunikowanie	23	1,4%
005.745	Konferencje	18	1,1%
01	Bibliografia	57	3,6%
02	Bibliotekarstwo. Bibliotekoznawstwo	743	46,3%
028	Czytelnictwo	165	10,3%
030	Encyklopedie. Leksykony. Wydawnictwa informacyjne	24	1,5%
050+070	Prasoznawstwo. Czasopiśmiennictwo	143	8,9%
06.05	Nagrody. Wyróżnienia.	2	0,1%
069	Muzeologia. Muzealnictwo. Muzea.	43	2,7%
069.9	Wystawy	4	0,2%
061	Organizacje	2	0,1%
087.5	Książki zabawki	12	0,7%
090.1	Bibliofilstwo. Bibliomania	45	2,8%
097	Ekslibrisy	14	0,9%
099.5	Księgozbiory wybitnych osób	19	1,2%
	SUMA	1605	100%

Źródło: opracowanie własne

życzenie czy Zainteresowanie książką w społeczeństwie polskim w 1996 r. (Raport z badań). Poza tym cytowano Barbarę Bieńkowską (7 cyt.), a głównie Książkę na przestrzeni dziejów, Marię Kycler (6 cyt.) ze szczególnym uwzględnieniem pozycji *Biblioteka otwarta. Wczoraj i jutro Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego* czy Weronikę Pawłowicz (6 cyt.), głównie tekst *Księgozbiory polskiego duchowieństwa katolickiego na Górnym Śląsku w XIX i XX wieku (do 1939 r.)*. W badanym okresie zarejestrowano także publikacje autorstwa Bożeny Bednarek-Michalskiej (6 cyt.), Sabiny Cisek (5 cyt.),

Łukasza Gołębiewskiego (6 cyt.), Janiny Pelcowej (5 cyt.) czy Zbigniewa Żmigrodzkiego (5 cyt.). Dokonano także przeglądu cytowanych tytułów wydawnictw zwartych, który wykazał, że dziełem cytowanym najczęściej były różne wydania *Bibliografii polskiej* Karola Estreichera, a także *Best-sellery*, *literatura popularna*, *odbiorcy*. *Empiryczne badania współczesnego czytelnictwa* pod redakcją Anny Dymmel oraz *Biblioteka otwarta*. *Wczoraj i jutro Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego* pod redakcją Marii Kycler i Dariusza Pawelca (tab. 7).

Podsumowanie

„Nowa Biblioteka. Usługi, Technologie Informacyjne i Media” udostępniana w formie Open Access sprzyja powszechnemu i natychmiastowemu dostępowi do materiałów, ułatwiając komunikację w środowisku naukowym. Szczególnym komponentem komunikacji naukowej są cytowania stanowiące nie tylko o aktywnej recepcji dzieła, ale także służące pozyskiwaniu informacji bibliograficznej oraz dające się analizować w ujęciu jakościowym i ilościowym. Cytowania spełniają swoje zadania dając odbiorcom tekstu możliwość szerszego zapoznania się z literaturą, na którą powoływał się autor i poprzez to pogłębienia swojej wiedzy na prezentowany przez niego temat. Analizując cytowania można zauważyć czy autor opiera się na aktualnych czy przestarzałych badaniach oraz prześledzić obieg informacji pomiędzy autorami publikacji, źródłami informacji oraz dziedzinami wiedzy. Odwołania do literatury pokazują, że autor w swoich badaniach jest związany z tym co na temat omawianych przez niego zagadnień napisano wcześniej, co sprzyja nie tylko obserwacji stanu nauki, ale także dróg jej rozwoju. Autorzy publikujący w „Nowej Bibliotece” powoływali się na bogaty zasób literatury naukowej o różnorodnej tematyce (na jedną publikację przypadało średnio ok. 16 cytowań), korzystając głównie z wydawnictw zwartych, źródeł elektronicznych oraz wydawnictw ciągłych. Badanie wykazało jaką literatura naukowa cieszy się w środowisku badaczy największym uznaniem i na jaką najchętniej się powołują. W przypadku wydawnictw ciągłych licznie odwoływano się do znanych periodyków branżowych przy czym najwięcej cytowano „Przegląd Piśmiennictwa o Książce” (jednak spowodowane było to omawianiem przez autora artykułu problematyki zaczerpniętej z cytowanego czasopisma). Z kolei wśród wydawnictw zwartych najczęściej korzystano z *Bibliografii polskiej* Karola Estreichera, a najchętniej cytowano publikacje autorstwa Jacka Wojciechowskiego. Analiza materiału badawczego wykazała, że cytujący najczęściej sięgali do nowych dokumentów, w dużej mierze elektronicznych, których odnotowano znaczący wzrost w badanym okresie. Cytowania są zatem ważnym i cennym źródłem informacji pozwalającym na praktycznie przyjrzenie się wpływom i tendencjom w danej nauce poprzez bezpośrednią analizę danych.

Tabela 7. Początkowa lista rankingowa wydawnictw zwartych ze wskazaniem liczby cytowań

Wydawnictwa zwarte	Liczba cytowań
Bibliografia polska / Karol Estreicher (różne wydania)	8
Bestsellery, literatura popularna, odbiorcy : empiryczne badania współczesnego czytelnictwa / pod red. Anny Dymmel. - Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2009.	7
Biblioteka otwarta : wczoraj i jutro Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego / red. Maria Kycler, Dariusz Pawelec. - Katowice : Oficyna Wydawnicza Waław Walasek, 2008.	7
Knowledge organization in the 21st century : between historical patterns and future prospects : proceedings of the Thirteenth International ISKO Conference 19-22 May 2014 Kraków, Poland : organized by the Polish Chapter of ISKO and the Institute of Information and Library Science Jagiellonian University in Kraków / ed. by Wiesław Babik ; organized by the Polish Chapter of ISKO and the Institute of Information and Library Science Jagiellonian University in Kraków. - Würzburg : Ergon Verlag, copyright 2014.	5
Biblioteka Śląska : 1922-1972 / pod red. Jana Kantyki. -Katowice : "Śląsk", 1973.	5
Książka na przestrzeni dziejów / Barbara Bieńkowska przy współpr. Elżbiety Maruszak. - Warszawa : Wydawnictwo Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej im. Heleny Radlińskiej, 2005.	4
Encyklopedia wiedzy o książce / red. nac. Aleksander Birkenmajer [et al.]. - Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1971.	4
Czytelnictwo / Jacek Wojciechowski (różne wydania)	4
Bibliotekarstwo szkolne : teoria i praktyka. T. 2, Praca pedagogiczna biblioteki / Jadwiga Andrzejewska. - Warszawa : Wydaw. SBP, 1996.	3
Marketing w bibliotece / Jacek Wojciechowski. - Warszawa : Wydaw. SBP, 1993.	3
Encyklopedia wiedzy o prasie / pod red. Juliana Maślanki. - Wrocław : Zakł. Nar. im. Ossolińskich . Wydaw., 1976.	3
Naukowe czasopisma elektroniczne / Marek Nahotko ; Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. - Warszawa : Wydaw. SBP, 2007.	3

Źródło: opracowanie własne

Bibliografia

- Arianta (b.d.). Pobrano 28 sierpnia 2017, z: <http://www.arianta.pl/>
- Baranowski, M. (2012). Promocja nauki jako części komunikacji naukowej. W: M. Goliński, M. Szafrński, M. (red.) (2012), *Model badania skuteczności promocji nauki* (s. 13-17). Poznań: Wydawnictwo MJ Media : Politechnika Poznańska.
- Część B wykazu czasopism naukowych (b.d.). Pobrano 28 sierpnia 2017, z: http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2015_12/3ff4f6faa026db021ce-6e6a4e13e77c0.pdf
- Gawinek, A., Gawlik, M. (2017). „Nowa Biblioteka. Usługi, Technologie informacyjne i Media” narzędziem popularyzowania nauki (analiza bibliometryczna czasopisma). *Nowa Biblioteka. Usługi, Technologie informacyjne i Media*, 3 (w druku).
- Koziński, P. i in. (2013). *Open Access: analiza zjawiska z punktu widzenia polskiego naukowca* (s. 3-6). Poznań – Kraków: Impuls. Pobrane 15 maja 2017 z: <https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/2513/Open%20Access.pdf>.
- Miszczak, P. (2005). Najczęściej cytowane. *Forum Akademickie*, 4, s. 2.
- Nowa Biblioteka. Strona internetowa czasopisma. Pobrano 28 sierpnia 2017, z: <http://www.nowabiblioteka.us.edu.pl/>
- Stefaniak, B. (2002). O bibliometrii i cytowaniach bez emocji. *PTINT. Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej*, (10)2, 25 – 27.
- Szpringer, W. (2011). *Koncepcja Open Access w świetle ekonomicznej analizy praw własności intelektualnej*, (s. 34-36). Warszawa: LEX.

Marta Gawlik, Edyta Kosik

Quotations in the “New Library. Services, Information Technologies and Media” as an element of scientific communication in the digital world

Abstract

Learning is an important part of every person's life and the Internet offers a wider range of traditional media than its traditional reach. Remote access to knowledge can take form of online books and magazines, as exemplified by the “New Library, Services, Information Technology and Media”, which also includes Open Access mode, in addition to the printed form. Research material for the article is open source, ie. numbers released from 2010 to 2015. Particular component of scientific communication, citing many functions of scientists, has been analyzed.

Key words: citation, scientific communication, “New Library. Services, Information Technologies and Media”, Open Access

Cytowania w „Nowej Bibliotece. Usługi, Technologie Informacyjne i Media” jako element komunikacji naukowej w świecie cyfrowym

Nauka jest ważnym elementem życia każdego człowieka, a Internet oferuje szersze niż tradycyjne media możliwości korzystania z jej zdobyczy dzięki swojemu nieograniczonemu zasięgowi. Przykładem zdalnego dostępu do wiedzy mogą być książki i czasopisma internetowe. Jednym z tego typu czasopism jest „Nowa Biblioteka. Usługi, Technologie Informacyjne i Media”, dostępna, oprócz formy drukowanej, także w trybie Open Access. Materiał badawczy dla artykułu stanowią zasoby udostępniane na zasadach otwartego dostępu, czyli numery wydane od 2010 do 2015 r. Analizie poddano szczególnie komponent komunikacji naukowej, jakim są cytowania w bibliografii załącznikowej, pełniące w środowisku uczonych wiele funkcji.

Słowa kluczowe: cytowania, komunikacja naukowa, „Nowa Biblioteka. Usługi, Technologie Informacyjne i Media”, Open Access

